

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

हाम्रो गन्तव्य
मानव बेचबिखनको अन्त्य ।

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

वर्ष १३, अंक २६, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३६ जला गा. औशी, ति. सं. २०७३ असोज १४ गते शुक्रबार SEP. 2016 मूल्य रु. ५।-

नेमकिपा काठमाडौँ जिल्लाको पाँचौँ सम्मेलन कीर्तिपुरमा सम्पन्न

सत्ता पक्षको आत्मसमर्पणले देश गुम्ने खतरा

कीर्तिपुर । 'सत्ता पक्षले हरेक वर्ष भारत भ्रमणमा जाँदा देशको अस्तित्वमाथि आघात हुने निर्णयमा हस्ताक्षर गर्ने प्रवृत्तिले देश गुम्ने खतरा बढेको छ ।' उक्त भनाई नेमकिपा काठमाडौँ जिल्ला सम्मेलनमा प्रमुख अतिथि नेमकिपाका केन्द्रीय अध्यक्ष का. नारायणमान बिजुक्छे रोहितले कीर्तिपुरमा सम्मेलन उद्घाटन गर्नेक्रममा व्यक्त गर्नुभएको हो ।

वहाँले राज्यमा बस्ने व्यक्तिले के गर्दा ठीक के गर्दा बेठीक भन्ने कुरा समेत नबुझेकाले देशलाई कसरी अगाडि बढाउँछ भनी प्रतिप्रश्न गर्नुभयो । पूँजीवादी व्यवस्थामा जनताको समस्या समाधान नगर्ने भएकोले नेमकिपाले समाजवादी आन्दोलनलाई अगाडि बढाइरहेको छ भन्नुभयो । समाजवादमा व्यक्तित्व विकासमा समान अवसर, योग्यता अनुसार काम र काम अनुसार मामको व्यवस्था हुने, शिक्षा र स्वास्थ्य निःशुल्क हुने, सम्पतिको सीमाङ्कन हुने बताउनु भयो ।

सिनेमाको टिकट भन्दा पनि सस्तो ढंगले नागरिकता वितरणले भारतीय मुलका लाखौंले नागरिकता लिएकोमा विरोध गर्दै नेमकिपाले संसदमा गलत प्रवृत्तिले नागरिकता दिने विधेयकको विरोध गरेको थियो भन्नुभयो ।

वहाँले जमनीका हिलर

फाँसीवादीले युरोपमा गतिविधि गरेजस्तै दक्षिण एसियामा मोदी प्रम पनि त्यही बाटोमा हिँडेको बताउनुभयो । राजनीतिक कार्यकर्ताहरू देश र जनताको हितमा निरन्तर लागि रहनुपर्ने भन्दै काठमाडौँ जिल्ला सम्मेलनले नयाँ नेतृत्व अझ समाजवादी आन्दोलनमा लाग्न आग्रह गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य सनकमान महर्जनले स्थानीय तहको पुनःसंरचनाले थप जटिलता आउन सक्ने भएकोले अहिले पुरानै संरचनामा स्थानीय निकायको निर्वाचन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

पाँचौँ जिल्ला सम्मेलन तयारी समितिका संयोजक का. नारायण महर्जनको सभातित्वमा भएको कार्यक्रममा नेमकिपाका

केन्द्रीय सदस्य एवं भक्तपुर जिल्ला समितिका सदस्य उकेश कवां, नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं काभ्रे जिल्ला समितिका अध्यक्ष कृष्ण कुमार वैद्य, राजवीर डंगोल, विश्वक डंगोल र हरिकुमार महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

सभा अघि नयाँबजार बसपार्कबाट उद्घाटन ग्याली नगरपरिक्रमा गरेको थियो । बन्द सत्रले का. नारायण महर्जनको नेतृत्वमा २९ सदस्यीय नयाँ कार्य समिति सर्वसम्मतिबाट निर्वाचित गरियो । असोज ७ र ८ गते दुई दिन कीर्तिपुरमा बसेको सम्मेलन र बन्द सत्रबाट नयाँ नेतृत्वको चयन गरेको हो ।

बन्द सत्रमा

नेमकिपाका केन्द्रीय सचिव का. सुनिल प्रजापतिले प्रजातन्त्र माथि अंकुश लगाउन थ्रेस होल्ड राख्ने प्रावधान अगाडि सारेको बताउनुभयो । थ्रेस होल्ड पंचायती निर्दलीयताको निरंकुश हो यसको विरोध गर्नुपर्दछ । हिजो पनि ३ प्रतिशतको थ्रेस होल्डमा नेमकिपाले सर्वोच्चमा रित हाली खारेज गरेको स्मरण गर्नुभयो । राजनैतिक कार्यकर्ताहरू जनताको प्रजातन्त्र, समाजवाद हुँदै साम्यवादमा पुनः जनताबीच जानुपर्ने औल्याउनु भयो । त्यसैगरी नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य का. प्रेम सुवालले मार्क्सवादी दर्शनबारे प्रष्ट पानुभएको थियो ।

वहाँले संसदको गतिविधि बारे अवगत गराउँदै सत्तापक्ष पार्टीको आत्मसमर्पणले देशको सार्वभौमिकतामा आँच आएको बताउनुभयो ।

बन्द सत्रमा काठमाडौँ जिल्लाका नगर समिति र वर्गीय र पेशागत संगठनका प्रतिनिधिहरूले प्रतिवेदन पेश गर्नुभएको थियो ।

का. सनकमान महर्जन, का. प्रशान्त महर्जन र का. राममाया श्रेष्ठले बधाई व्यक्त गर्नुभएको थियो । निर्वाचित अध्यक्ष एवं सदस्यहरूलाई केन्द्रीय सदस्य का. प्रेम सुवाले सपथ ग्रहण गराउनुभएको थियो ।

असोज २० सम्ममा पहिलो किस्ता दिने निर्णय

काठमाडौँ । राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण निर्देशक समितिको बैठकले अनुदान सम्झौता भएका भूकम्प पीडितलाई असोज २० गतेसम्म पहिलो किस्ताको रु. ५० हजार वितरण गर्ने निर्णय गरेको छ ।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अध्यक्षतामा सोमबार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा बसेको समितिको बैठकमा यस्तो निर्णय गरिएको बैठकपछि प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील ज्ञवालीले सञ्चारकर्मीलाई जानकारी दिनुभयो ।

'पीडितलाई यसअघि रु. दुई लाख दिने भनिएको अनुदानमा रु. एक लाख थप गरी रु. तीन लाख दिने, पहिलो किस्ता रु. ५० हजार, दोस्रो किस्ता रु. एक लाख ५० हजार र तेस्रो किस्ता रु. एक लाख दिने तथा

उपक्षेत्रीय तहमा रहेका कार्यालयलाई जिल्ला तहमा विकेन्द्रित गर्ने निर्णय भएको छ'- उहाँले भन्नुभयो ।

जिल्ला तहमा कार्यालय विकेन्द्रित गरेपछि जिल्ला समन्वय समितिको सचिवालयका रूपमा पनि काम गर्ने अधिकार दिई छिटो काम अघि बढाउन सहयोग मिल्ने प्राधिकरणको विश्वास छ ।

पहिलो किस्ताको रु. ५० हजार लिई सुरक्षित जग निर्माण गरेकालाई गाउँमा खटिएका इन्जिनियरले प्रमाणित गरेपछि दोस्रो किस्ताको रु. एक लाख ५० हजार दिने निर्णय गरिएको छ ।

रु. तीन लाख दिनेसम्बन्धी कार्यविधि प्राधिकरण कार्यकारी समितिको बैठकबाट पारित गरी मन्त्रिपरिषद्मा पेश गरिने प्रक्रिया सुरु भइसकेको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत ज्ञवालीले जानकारी दिनुभयो ।

भूकम्प पीडित परिवारले भवन निर्माणमा छुट नपाउने ?

कीर्तिपुर । २०७२ सालको विनाशकारी भूकम्पको घाउ निको नहुँदै पुनःनिर्माणको घाउ बल्किने भएको छ । यदि तपाईं पीडितको परिवार हुनुहुन्छ भने पीडित परिचयपत्र पनि हुनुपर्ने बाध्यता बनाएको छ कीर्तिपुर नपाका वडा सचिवहरूले ।

एकाघरमा एक जनासँग मात्र भूकम्प पीडित परिचय पत्र लिने अधिकार राख्छ, भिन्ना भिन्नै बसेको अवस्थामा त्यही अनुसारको परिचयपत्र दिने व्यवस्था गरेको छ । तर सबै परिवारका सदस्यहरूलाई परिचयपत्र दिने गरेको छैन र दिनु पनि हुँदैन । अब सवाल उठेको छ आफ्नो जगामा भूकम्प पीडितले घर बनाउन चाहेकालाई एकाघर पीडित परिवारका अन्य सदस्य सहूलियत ६० प्रतिशत छुट घर

बनाउने व्यक्तिसँग परिचयपत्र नभएको निहुँमा छुट दिन नमिल्ने भनी नक्सा पासको सिफारिस दिन आनाकानी गरेको छ ।

यसबारे नपाका प्राविधिक प्रमुख, प्रशासन प्रमुख आफै स्पष्ट छैन तर कार्यकारी अधिकृत उद्धव प्रसाद रिजाल भने एकाघरका कुनै पनि सदस्यले घर बनाउन निवेदन हाल्छ भने सहूलियत सहित नक्सा पास गराउन सकिन्छ भन्नु हुन्छ ।

यदि कार्यकारी अधिकृतको यो बाधा अड्काउ फुकाउने हो भने सबै वडामा सूचना जारी गर्नुपर्दछ र सचिवलाई पनि काम गर्ने सहज वातावरण बनाउन दिनुपर्दछ ।

यदि समयमै सूचना प्रवाह गरिएन भने भूकम्प पीडितले धेरै दुःख पाउनेछन् ।

जनसेवामा पहिलो प्राविधिक प्रदर्शनी सम्पन्न

पाँगा । जनसेवा उच्च मावि पाँगामा इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ्ग कक्षा ९ र १० समन्वय समितिको आयोजनामा एक दिने पहिलो प्राविधिक प्रदर्शन (1st Technical Exhibition) असोज १२ गते विद्यालय प्राङ्गणमा सम्पन्न भयो ।

प्रदर्शनको उद्घाटन कीर्तिपुर नपाका कार्यकारी अधिकृत उद्धव प्रसाद रिजालले उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले काठमाडौँ जिल्ला मै एउटै विद्यालय स्तरीय प्राविधिक शिक्षा इलेक्ट्रिकल इन्जिनियरिङ्ग अध्यापन गर्न सफल भएकोमा धन्यवाद दिँदै विद्यार्थीद्वारा आफ्नो सीप प्रदर्शनी गर्नु धेरै सराहनीय काम हो भन्नुभयो । अहिलेको समय प्राविधिक शिक्षाको समय भएकोले प्राविधिक र प्रविधिको समय भएकोले प्राविधिक र प्रविधिको

विकासमा जनसेवाको थप योगदान रहने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा विद्यालयका प्राचार्य नन्द कुमारी महर्जनले विद्यालयको प्रगतिको साथै प्राविधिक शिक्षाबारे जानकारी दिनुभएको थियो । प्रदर्शनी विद्यालय

व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष माधवलाल महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो ।

प्रदर्शनीमा विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थीहरूबाट अवलोकन गरिएको थियो ।

त्यसैगरी बिहीबार

विद्यालय परिसरमा मार्च पास प्रतियोगिता भएको थियो । जसमा रेड हाउस प्रथम, यल्लो हाउस द्वितीय र ब्लु हाउस तृतीय घोषित भएका थिए ।

प्रदर्शनीमा दर्शकलाई जानकारी दिदै

सहिद साप्ताहिक दशै तिहार योजना

नेपालीहरूको महान् चाड दशैँ र तिहार, नेपाल सम्बत् ११३७ को उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण जनतामा हार्दिक मंगलमय शुभकामना ।

दशैँ तिहार नेपाल सम्बत् ११३७ को शुभकामना विज्ञापन बापत रु. ५००।- रुपैयाँ बराबरको शुभकामनामा ६ महिना ग्राहक निःशुल्क र रु.१०००।- मा १ वर्षको ग्राहक निःशुल्क उपलब्ध हुनेछ ।

१) स्थानीय पत्रिका स्थानीय र राष्ट्रिय खबर तपाईंको घरघरमा ।

२) हरेक शुक्रबार नयाँ खबरका साथ ।

३) मौकामा चौका हान्नुस् ।

- विज्ञापन शाखा

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि सं. २०१७ माघराजमान माली
वि सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १३, अंक २६, २०७३ असोज १४ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जेठू हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

असुरक्षित सडक र राज्यको मौनता

नेपालको भौगोलिकता हिमाल, पहाड र तराईको विविधताले सौन्दर्यता बढाएको थियो ।

नेपालमा टल्कने टल्कने हिमाल र सगरमाथाको देश, अन्नको भण्डारण र उब्जाउ तराई र डाँडाकाँडा र हरियालीले भरिएको पहाड जसले नेपालीको मन आनन्दमय हुन्थ्यो ।

हिमाल र तराईको सौन्दर्यतालाई डाँडाकाँडाको पहाडले पहाडमा बनेका साँघुरा सडकले सबैलाई दुःखित बनाएको छ । सडक दुर्घटनाले नेपालीहरूले असुरक्षित महसुस गर्न बाध्य बनाएको छ ।

सडक साँघुरो, यातायातमा चाप, झाडभरको लापरवाहीले दिनानुदिन असुरक्षित सडकले नेपाली दाजुभाईको अकालमै मृत्युवरण गर्नु परिरहेको छ ।

थानकोट कटिसकेपछि धादिङ्ग, मुग्लिन, नारायणघाट नपुगेसम्मका सडकले वर्षको सयौं मानिसको ज्यान लिएको छ । अकालमै मृत्युवरण हुँदा पनि राज्य तैपनि मौन छन् ।

घटना भएको दिनमा मात्र राज्यको उपस्थितिले असुरक्षित सडक सुरक्षित बन्दैन । गृहमन्त्री, यातायात मन्त्री र नेताहरू दुर्घटना ग्रस्त क्षेत्रमा स्थलगत अवलोकन देखाउने दाँत मात्र सावित भएका छन् ।

टिभीको पर्दा र रेडियोमा आवाज दिन स्थलगत भ्रमण होइन । असुरक्षित सडक सुरक्षित गर्न, लापरवाहीले हाक्ने झाडभरलाई कारवाही, साँघुरा सडकको फराकिला व्यवस्थापन आजको आवश्यकता हो ।

सबैभन्दा बढी दुर्घटनाग्रस्त हुने क्षेत्रमा भण्डै २००-३०० किमीको बाटो सडक सुरक्षित गर्न राज्यलाई कसले रोक्थ्यो, किन बनाउन सकेन, अवैध रूपैँसाथ राज्यको ढुकुटी बिना उपलब्धी सिध्याउन सक्नेले करोडौं लगाएर राम्रो सडक बनाउन सक्दैन । के राम्रो सडक बनाउन पनि परनिर्भरको पर्खाइमा बसेका हौं त ?

दिनानुदिन घटेका सडक दुर्घटनाको अन्त्य गर्न खोई दीर्घकालीन योजना ?

आवधिक सरकार छ, योजना बुन्दै गर्दा अर्को सरकार बनिसकेका हुनेछन्, अर्को सरकारको अध्ययन गर्दै फेरि आवधिक पुरा हुनेछन् ।

यो दुष्चक्रमा नेपाली जनतालाई कहिले सुरक्षित हुने ।

हामी आशा गरौं । सरकार जो सुकै आओस् ३ महिनामै फेरियोस् तर नीति राम्रो बनोस्, नीति अनुसार कार्यान्वयन होस् । नेपाली जनता सबैबाट सुरक्षित हुने वातावरण बनोस् ।

प्रचण्डको भारत भ्रमण र राजकीय सम्मानभित्र लुकेको स्वार्थ

- विवेक

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड) भारतको चारदिने भ्रमण गरेर असोज २ गते नेपाल फर्के । प्रचण्डलाई भारतले राजकीय सम्मानसाथ स्वागत गरेकोबारे नेपालमा निकै चर्चा भयो । उनको स्वागतका लागि भारतीय विदेशमन्त्री सुष्मा स्वराज विमानस्थलसम्म पुगे र उनलाई राष्ट्रपति भवन हैदरावादमा राख्ने व्यवस्था गरे ।

भ्रमणको सिलसिलामा असोज १ गते प्रधानमन्त्री दाहाल र भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीद्वारा हस्ताक्षरित संयुक्त वक्तव्य जारी भयो । संयुक्त वक्तव्यमा नेपालको हितविपरीतका केही गम्भीर विषयहरू पनि परेका छन् । त्यसले नेपालको दीर्घकालीन हितमा असर पर्नेछ र यसबारे नेपाली जनताले विरोध गर्नु आवश्यक छ ।

संयुक्त वक्तव्यमा संयुक्त राष्ट्र संघ तथा अन्य राष्ट्रसंघीय निकायहरूमा व्यापक सुधार गर्नुपर्ने लगायत प्रमुख अन्तर्राष्ट्रिय विषयहरूमा दुवै मुलुकको समान विचार रहेको विश्वास व्यक्त गरिएको छ र संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषद्को सदस्यको उम्मेदवारीलाई नेपालले समर्थन गर्ने उल्लेख छ ।

वक्तव्यमा उल्लेखित 'प्रमुख अन्तर्राष्ट्रिय विषयहरूमा दुवै मुलुकको समान विचार' भन्ने वाक्यांशले अबका दिनहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय विषयहरूमा नेपालले स्वतन्त्र विचार राख्न बन्देज गरेको छ । यो दुई स्वतन्त्र देश भएसम्म दुई देशको स्वतन्त्र विचार रहन्छ भन्ने मान्यता विपरीत छ साथै नेपालले अंगीकार गर्दै आएको परराष्ट्र नीतिविपरीत पनि छ । विज्ञप्तिमा उल्लेखित भाषाले अन्तर्राष्ट्रिय मामिलामा भारतले जे विचार राख्छ त्यसलाई नेपालले पनि स्वीकार गर्छ भन्ने मान्यतालाई स्थापित गर्न खोजियो । त्यसले नेपाललाई भुटानकै स्थितिमा पुर्‍याउने छ । अन्तर्राष्ट्रिय मामिलामा नेपाल सरकारले भारतले के बोल्छ भनेर भारतको मुख ताक्नुपर्ने अवस्था आउने सम्भावना छ । नेपालले स्वतन्त्र हैसियतले छुट्टै धारणा बनाएर

वक्तव्य दिएको खण्डमा विभिन्न खाले दबाब सहनु पर्ने विगतको नाकाबन्दीको तितो अनुभव नेपाली जनतासँग छ । यस्तो गम्भीर विषय संयुक्त वक्तव्यमा कसरी आयो ? यो आश्चर्यको विषय हो ।

भारतको संयुक्त राष्ट्र संघको सुरक्षा परिषद् सदस्यको उम्मेदवारीलाई पनि नेपालले समर्थन गर्ने व्यहोरा पनि संयुक्त वक्तव्यमा उल्लेख छ । नेपालले भारतको उम्मेदवारीलाई समर्थन गर्ने कि नगर्ने भन्नेबारे के नेपालको राजनैतिक दलहरूबीच छलफल गर्नुपर्ने विषय होइन ? नेपालको संविधान जारी भएको एक वर्ष पुग्यो । संविधानमा समर्थन पाउनकै लागि नेपालका दुई दुई जना प्रधानमन्त्रीले ६ महिनाको फरकमा भारतको भ्रमण गरे तर भारतले अझै समर्थन गरेको छैन । भारतले सुरक्षा परिषद्मा उम्मेदवार दिने कहिले हो त्यो निश्चित भएको छैन नेपालले समर्थन गर्ने वचन दिइसकेको छ । यस्तो हतारमा समर्थन गर्नुपर्ने के कारण पर्थ्यो ? प्रचण्डले नेपाली जनतालाई यसको जवाफ दिनु पर्छ ।

भारत प्रजग कोरियाको आणविक परीक्षणको विरोधमा छ । केही समयअघि प्रजग कोरियाले अणुबमको परीक्षण गरेकोमा नेपाल सरकारले पनि त्यसको विरोधमा वक्तव्य जारी गर्‍यो । नेपाल मजदुर किसान पार्टीले नेपाल सरकारको त्यो वक्तव्य भारतीय विस्तारवाद र अमेरिकी साम्राज्यवादको दबाबमा परेर गरेको स्पष्ट पायो । दुई देशका प्रधानमन्त्रीहरूको पछिल्लो संयुक्त वक्तव्यले त्यो कुराको थप पुष्टि गरेको छ ।

संयुक्त वक्तव्यमा दुवै पक्षका जनताको लागि पारस्परिक लाभका लागि सबै पक्षमा दुईपक्षीय सहयोग विस्तार गर्ने पनि उल्लेख छ । सबै पक्ष भनेको के हो त्यसको अर्थ स्पष्ट छैन । भारतले नेपालबाट चाहेको जलस्रोत हो । विभिन्न परियोजनाको नाउँमा भारतले नेपालको जलस्रोत एक एक गरी कब्जा गर्दैछ । संयुक्त वक्तव्यले त्यसलाई अझ थप बल पुर्‍याएको छ । संयुक्त वक्तव्यमा प्रयोग गरिएको भाषाले अब कुनै

पनि विषयमा सहयोग गर्न भारतसँग समझदारी बनाउनु पर्ने अर्थ दिन्छ । के नेपालले चाहेको यही हो ?

महेन्द्र राजमार्ग निर्माणको क्रममा कोहलपुर वनवासा खण्ड निर्माणको लागि नेपाल सरकारले विश्वव्यापी टेण्डर आह्वान गर्‍यो । कम लागतमा बनाउने ठेक्का चिनियाँ कम्पनीलाई पर्थ्यो । भारतको चर्को दबाबमा उक्त टेण्डर खारेज गराइयो । चिनियाँ कम्पनीले नेपाल सरकारको विरोधमा सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा हाल्यो । नेपाल सरकारले गरेको निर्णय अदालतले बदर गरिदियो । चीनलाई क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने ठहर गर्‍यो । चिनियाँ कम्पनीले त्यो रकम नेपाल सरकारलाई नै सहयोग गर्‍यो । त्यसबेला नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा बेइज्जत भएको थियो ।

नेपालको इतिहासलाई हेर्ने हो भने नेपालका नेताहरूलाई भारतले राजकीय सम्मान दिएको हरेक पटक नेपाल सरकार ठगिदै आएको छ । २०१५ सालको निर्वाचनमा नेका अत्यधिक मतले जित्यो । कोइराला भारत भ्रमणमा जाँदा राजकीय सम्मान दिइएको थियो । परिणाम २०१६ सालमा कोइरालाले राष्ट्रघाती गण्डक सम्झौतामा हस्ताक्षर गरे । अहिलेसम्म पनि त्यो राष्ट्रघाती सम्झौतालाई जनताले खारेजीको माग गरिरहेका छन् ।

२०४६ सालको जनआन्दोलनपछि गिरिजाप्रसाद कोइराला प्रधानमन्त्री भए । उनको भारत भ्रमणको क्रममा पनि राजकीय सम्मान दिएको थियो । तत्कालीन भारतीय प्रधानमन्त्री मनमोहन सिंहले स्वागत गरेका थिए । उनलाई मनमोहन सिंहले 'एसियाकै नेता' भनेर प्रशंसा गरेका थिए । त्यही कोइरालाले नै टनकपुर सन्धी होइन समझदारी हो भनेर सारा नेपाली जनतालाई ढाँटे । पछि सर्वोच्च अदालतले त्यो सन्धी नै हो भनेर निर्णय गर्‍यो । राष्ट्रघाती सन्धिको खाका त्यसबेला कोरेको बताइन्छ ।

प्रचण्डको भारत भ्रमणमा भएको दुइपक्षीय वक्तव्यअनुसार पञ्चेश्वर,

माथिल्लो कर्णाली र अरूण तेस्रोको कार्यान्वयन गर्ने कुरा उल्लेख छ । (बुँदा नं. १९) पञ्चेश्वर लामो समयदेखि विवादित रहँदै आएको विषय हो । जलस्रोत विज्ञहरूका अनुसार भारतले त्यो योजनाबाट बिजुली होइन पानी चाहेको हो । त्यस योजनाबाट भारतको ३८ लाख हेक्टर जग्गा सिंचाइ हुन्छ भने नेपालको मात्र ४४ हजार हेक्टर । त्यसकारण पनि त्यो नेपालको हितमा नरहेको भनी विरोध हुँदै आएको हो । माथिल्लो कर्णालीमा पनि विश्व बैंकले समेत ४१८० मेगावाट बिजुली निकाल्न सकिने बताएको अवस्थामा भारतीय कम्पनी जीएमआरलाई जम्मा ९०० मेवाको निम्ति दिएकोले त्यसको ठूलो विरोध भइरहेको छ । नेपाली जनता माथिल्लो कर्णाली जस्तो सस्तो बिजुली निकाल्न सक्ने ठाउँ भारतलाई दिन नहुने पक्षमा छन् र आफ्नै लगानीमा बनाउन जोड दिइरहेका छन् । संयुक्त विज्ञप्तिमा पनि त्यो विषयले प्रवेश पाएको हुँदा राष्ट्रघाती सन्धिको कार्यान्वयनको नाउँमा कर्णालीको पानी लामो समयसम्म कब्जा गरी राख्ने यो एक प्रकारको जालसाजी हो ।

वास्तवमा भारतले आफ्नो लागि पानीको सुरक्षा यी सबै गरिरहेको छ । भारतमा १ अर्ब २७ करोड जनताको लागि पानीको अभाव छ । नेपाल जलस्रोतमा धनी छ । तर नेपालले पानीलाई विनिमयको वस्तु बनाउन सकिरहेको छैन । अरबका देशहरू तेल र ग्यास बेचेर धनी भएजस्तै नेपाल पानी बेचेर धनी हुन सक्छ । तर यसबारे शासक दलका नेताहरूको ध्यान गएको छैन । भारतले पानीलाई विनिमयको वस्तु बनाउन दिदैन । पानी नेपालको प्राकृतिक स्रोत भएको हुँदा नेपालले नै त्यसको लागि पहल गर्नुपर्छ ।

प्रधानमन्त्री प्रचण्डको भारत भ्रमणले नेपालको जलस्रोतलगायतका धेरै क्षेत्रमा दीर्घकालीन असर पार्नेछ । नेताहरू सम्मानको पछि होइन देशको हितको पक्षमा दरो भएर उभिनुपर्छ । त्यसले मात्र देशको सार्वभौमिकताको रक्षा हुन सक्छ ।

हलिं नेवा: गुठीको कविता गोष्ठी कीर्तिपुरमा सम्पन्न

हलिं नेवा: गुठी गछें कीर्तिपुर शाखाको आयोजनामा चौथौ कविता गोष्ठी शनिबार मंगल उच्च मावि कीर्तिपुरमा सम्पन्न भयो ।

गुठीका केन्द्रीय अध्यक्ष शान्त प्रकाश श्रेष्ठको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कविता गोष्ठीमा महिला १० जना सहित ५६ जनाले कविता वाचन गरेका थिए ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि श्रेष्ठले नेपाल भाषाको उत्थान र साहित्यको विकासको

लागि हलिं नेवा: गुठी स्थापना गरी प्रत्येक वर्ष विभिन्न ठाउँमा कविता गोष्ठी कार्यक्रमलाई संचालन गरेको बताउनु भयो ।

डा. तुयु बहादुर महर्जनले हलिं नेवा: गुठी गछेंको इतिहास र कीर्तिपुर क्षेत्रमा नेपालभाषा साहित्यको गतिविधिबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

कीर्तिपुर शाखाका अध्यक्ष नारायण महर्जनको सभापतित्वमा भएको

कार्यक्रममा बुद्धिलाल ज्यापू, सकुन्तला महर्जन र सविना महर्जनले पनि बोल्नुभएको

थियो भने वाचित कविताको समीक्षा समीक्षक रजनी मिलाए गर्नुभएको थियो ।

रसुवा विपद् व्यवस्थापनद्वारा कीर्तिपुरको अवलोकन

कीर्तिपुर । रसुवा जिल्ला धैवुङ्ग र लहरेपौवा गाविसका स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुको लागि २ दिने अनुशिक्षण तथा अध्ययन अवलोकन भ्रमण टोलीले कीर्तिपुरको अवलोकन गरियो ।

गैरसरकारी संस्था लुमन्ती र अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था कर्ड एडको प्रायोजनमा भएको अवलोकन भ्रमणको दोस्रो दिन असोज १२ गते होटल हिलसाइडमा कीर्तिपुर नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग विपद् पूर्व तयारी सम्बन्धमा छलफल र अन्तरक्रिया भयो ।

नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष एवं कार्यकारी अधिकृत उद्धव प्रसाद रिजालले अवलोकन टोलीको स्वागत गर्दै २०७२ मा आएको विपद्को समयमा आफ्नो कार्य क्षेत्र भक्तपुर नपा र कीर्तिपुर नपाको अनुभव सुनाउनु भयो । समुदाय आफैँ सक्षम भएर विपद्को सामना गरेको स्मरण गर्दै राजनैतिक दलहरु सक्रियताको प्रशंसा गर्नुभयो ।

भूकम्पीय जोखिम क्षेत्रलाई ध्यानमा राखेर कीर्तिपुर नगरपालिकाले भवन निर्माण आचारसंहिता लागु गरेको बताउनुभयो । भूकम्पछिको उद्धार, राहत वितरण सम्पन्नपछि पुनःनिर्माणको क्रममा छौँ भन्दै कीर्तिपुर नपामा भर्खरै मात्र पुनःमूल्याङ्कन भएको अवगत गराउनुभयो ।

पुनःमूल्याङ्कन अनुसार राहत पाउने र नपाउनेको लिष्ट प्रकाशित गरेर पाउने जतिको

तत्कालै सम्झौता गरी रकम हस्तान्तरण गर्ने तयारी रहेको पनि बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाबाट विपद् व्यवस्थापन सदस्य नारायण महर्जनले स्थानीय निकाय जनप्रतिनिधिबिहीनले राजनैतिक संयन्त्रले काम गरेको र विपद्ले सबैलाई एकै ठाउँमा बस्नु परेको अवस्था बताउँदै एकता नभै विपद्को सामना गर्न नसक्ने बताउनुभयो । वहाँले व्यवस्थापन गर्ने कुरा सही भएपनि इमानदारी, नैतिकता र पारदर्शिता आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

नेकपा माओवादी केन्द्रका शम्भुराम महर्जनले कीर्तिपुरको विशेषता सबै दलहरु एक ठाउँमा बसेर गतिविधि गरेको स्मरण गराउनुभयो ।

नेकपा एमालेका विकास महर्जन, नेकाका कृष्णमान महर्जन, महिला सञ्जालका सुनिता शाक्य, सामुदायिक सेवा केन्द्रका रविन्द्र बहादुर प्रधान, फोकल पर्सन कृष्णभोला महर्जन, नेपाल रेडक्रसका हर्षमान महर्जनले पनि

आ-आफ्नो अनुभव सुनाउनु भएको थियो ।

अवलोकन भ्रमणमा आउनु भएकोको तर्फबाट भवानी न्यौपाने (लहरेपौवा), गोविन्द आचार्य (धैवुङ्ग), रामशरण पौडेल (लहरेपौवा), श्याङ्गवा (धैवुङ्ग)ले २ वटा गाविसमा विपद् व्यवस्थापनबारे र रसुवा जिल्लामा ७५० जनाको मृत्यु र १५० जना बेपत्ता भएको घटनाबारे अवगत गराउनु भएको थियो । अवलोकन भ्रमणको नेतृत्व धैवुङ्ग गाविसका सचिव खम्बराज राई र लहरेपौवा गाविसका सचिव अरुण राईले गर्नुभएको थियो ।

भ्रमण टोलीले कीर्तिपुर त्रिवि क्षेत्रमा आकस्मिक सामग्री भण्डारण, खानेपानी व्यवस्थापन र वडा नं. २ मा वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग छलफल र सामग्री भण्डारण अवलोकन गरेको थियो । दुवै दिनमा लुमन्ती र विपद् व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण कार्यक्रमबारे लुमन्तीका प्रमुख सोविना लामाले प्रष्ट पार्नुभएको थियो ।

डा. केसी गगनलाई घाँडो

युवा नेता गगनलाई संसदमा एक सांसद मात्र हुँदा हिरो थियो तर सत्तामा पुगेर मन्त्री बनेपछि जिरो बनेका छन् ।

डा. केसीको आठौँ अनसन बस्दा डा. केसीको पक्षमा गगन थापाले संसदमा जरूरी प्रस्ताव पेश गरेको थियो । डा. केसीले अनियमितता गर्ने अख्तियारका प्रमुख लोकमान सिंह कार्कीलाई संसदीय महाअभियोग लगाउनुपर्ने प्रमुख माग थियो । डाक्टर या चिकित्सा जस्तो संवेदनशील क्षेत्रमा हचुवाको भरमा सम्बन्धन र स्वीकृति दिनु हुँदैन लगायत थियो ।

डा. केसीको यो मागलाई सत्तामा पुगेपछि राज्यको ढुकुटी खाएर राज्यलाई विरोध गर्दै नभन्ने मान्यता मन्त्री गगन थापा हिँड्न बाध्य भयो र भन्न थाल्यो अब मैले माग जायज रहे

पनि पदीय मर्यादा पालना गर्नुपर्ने भयो । मतबल पदमा बसेर डा.केसीको माग सम्बोधन गर्न सक्दैन ।

राज्यले आठौँ पटक सम्मको अनसन टोड्न सफल भयो । सहमतिमा बुँदा टोकरीमा फालेर फेरि डा. केसीले ९ औँ

अनसन १० गते सोमबारबाट महाराजगंजस्थित टिचिङ्ग अस्पतालमा सुरु गरियो ।

डा. केसीको यो नवौँ अनसनले स्वास्थ्य मन्त्री गगन थापालाई घाँडो भइरहेको भाँचेको धरहराबाट सिंहदरवार हेर्दाको महसुस भएको छ ।

दर्शन सहकारीको छैठौँ साधारण सभा सम्पन्न

कीर्तिपुर । दर्शन बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको छैठौँ वार्षिक साधारण सभा असोज ८ गते शनिबार बाघभैरव बैक्वेट नगाउँमा सम्पन्न भयो ।

सभाको उद्घाटन प्रमुख अतिथि राष्ट्रिय सहकारी बैकका रमेश प्रसाद पोखरेलको आतिथ्यमा राष्ट्रिय गान बजाउँदै पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरिएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले दर्शन बचतले छोटो समयमै प्रगति गरेकोमा प्रशंसा गर्दै जनताको मन जित्न अफ पारदर्शी ढंगले अगाडि बढ्न आग्रह गर्नुभएको थियो । दर्शनको यो समयमा २ करोड निक्षेपबाट १० करोड कारोबार हुनु

कर्मचारीको मेहेनत र लगनशीलताको कारणले सफल भएको बताउनुभयो ।

प्रमुख अतिथि पोखरेलले संस्थाका ज्येष्ठ नागरिक पुरुषतर्फ कान्छा महर्जन (७० वर्ष) र महिलातर्फ राममाया महर्जनलाई दशैँ खर्च सहित दोसल्ला ओढाई सम्मान गरिएको थियो ।

संस्थाका अध्यक्ष दिनेश दर्शनधारीले संस्थाको आ.व. २०७२/०७३ को प्रतिवेदन र कोषाध्यक्ष पुजन तुलाधरले आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेको थियो ।

सभामा उत्कृष्ट निक्षेपकर्ता अम्बिका महर्जनलाई सम्मान गरिएको थियो भने

चन्द्रावती तामाङ्गलाई विशेष पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । उत्कृष्ट कर्मचारीमा अनिता थापा र उत्कृष्ट मार्केटिङ्गमा बिन्दु तामाङ्गलाई अतिथि आङ्गल्याङ्ग शेर्पाले सम्मान गर्नुभएको थियो भने कर्मचारी आयुषा दर्शनधारी, पुजन तुलाधर र सुवर्ण मानन्धरलाई विशिष्ट अतिथि सुन्दर श्रेष्ठले सम्मान गर्नुभएको थियो ।

संस्थाका अध्यक्ष दिनेश दर्शनधारीको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा निलम राई, दिनेश थापा, शान्ति कुमारी राई र सुवर्ण महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी काठमाडौँको

पाँचौँ काठमाडौँ जिल्ला सम्मेलन (असोज ७)का केही भलकहरुः

एउटा भ्रमको चिरफारः भारतमा कति छन् नेपाली?

लक्ष्मण पन्त

भारतमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको संख्याबारे नेपाल र भारत दुवैतर्फ भ्रमपूर्ण स्थिति छ । हालै नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'को भारत भ्रमणका बेला भारतीय उद्योग वाणिज्य संघले आयोजना गरेको कार्यक्रममा यही भ्रमलाई पुनः स्थापित गराउने प्रयास भएको पाइयो ।

भारतीय नीति निर्माता, बुद्धिजीवी र लेखकहरूले भारतमा ६० लाख नेपाली नागरिकहरूले काम गर्दछन् भनेर दसकौँदेखि भन्दै आएका छन् । यसै विषयलाई नेपाली नीति-निर्माता र बुद्धिजीवीहरूले पछ्याएका छन् । तर, यो तथ्याङ्कमा कुनै सत्यता छैन ।

यतिमात्र होइन कि यो 'मिथ्याङ्क' लाई योजनाबद्ध रूपमा स्थापित गराइएको छ, जसको परिणाम यो भएको छ कि नेपाल-भारत सम्बन्धमा यो एउटा महत्त्वपूर्ण राजनीतिक अस्त्रका रूपमा प्रयोग हुने गरेको छ ।

तत्कालीन राजा महेन्द्र र इन्दिरा गान्धीका बीचमा तनावपूर्ण सम्बन्ध रहेको अवधिमा भारतले नेपाललाई 'निहुँ खोजे भारतमा रहेका ६१ लाख नेपालीहरूलाई भारतबाट फिर्ता नेपाल पठाइदिने' धम्की दिएको थियो भनेर यदाकदा चर्चामा आउने प्रसङ्ग यहाँ स्मरणीय छ ।

नेपालका प्रधानमन्त्री प्रचण्डको हालैको भारत भ्रमणको दोस्रो दिनमा भारतीय उद्योग वाणिज्य संगठनहरूले एउटा 'बिजनेस मीट' को आयोजना गरेका थिए । नेपाल र भारत दुवैतर्फका उद्योग वाणिज्य क्षेत्रका महत्त्वपूर्ण व्यक्तिहरूको उपस्थिति थियो । 'बिजनेस मीट' लाई सम्बोधन गर्ने क्रममा भारतीय उद्योग वाणिज्य संघका पदाधिकारीहरूले भारतमा ६१ लाख नेपालीहरूले काम गरेको दाबी गरेका थिए ।

अर्का एकजना भारतीय उद्योग वाणिज्य संघका पदाधिकारीले आफ्नो सम्बोधनमा त्यही ६१ लाखको 'डाटा' दोहोर्‍याए । उनले नेपालमा काम गर्ने भारतीयहरूको संख्या ६ लाख भएको जानकारी गराए । मानौं उनी उद्योग वाणिज्य संघका पदाधिकारी नभएर नेपाल सरकारको 'जनगणना विभाग' का प्रवक्ता हुन् ।

कार्यक्रममा नेपालका प्रधानमन्त्रीले भने त्यो डाटालाई सच्याउने प्रयास गरेका थिए । उनले भनेका थिए कि 'भारतमा हजारौं हजार नेपालीहरूले काम गर्दछन्, जसबाट भारतीय अर्थतन्त्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुगेको छ । आफ्नो त्यही कथनमा थप्दै प्रचण्डले भनेका थिए कि

'नेपालमा पनि ठूलो संख्यामा भारतीयहरूले नेपाली अर्थतन्त्रमा टेवा पुर्‍याइरहेका छन् ।' **भारतमा कति छन् नेपालीहरू ?**

अब वास्तवमा नेपालीहरू अर्थात् नेपाली नागरिकहरू भारतमा कति छन् त भन्ने चर्चातर्फ लागौं । यहाँ यो भनिहालौं कि भारतमा बस्ने नेपालीभाषीको रूपमा चिनिने ६१/७१ लाखको संख्यामा रहेका भारतीय नेपालीहरूलाई यस सन्दर्भमा छयासमिस पार्ने गल्ती कसैले पनि गर्नुहुँदैन ।

नेपालमा ०५८ तथा ०६८ मा भएका दुईवटा जनगणनाहरूमा उल्लेखित मुलुकबाट बाहिर गएका नागरिकहरूको तथ्याङ्कहरू हेर्दा भारत आउने नेपालीहरूको संख्या कहिल्यै पनि ५/७ लाखभन्दा बढी नाघेको देखा पर्दैन ।

सन् २०११ को भारतको जनगणनाले भारतमा जम्माजम्मी २८ लाख ७१ हजार ७ सय ७९ नेपाली भाषा बोल्ने नागरिकहरू रहेको देखाउँछ ।

नेपाल सरकारको आधिकारिक तथ्याङ्कलाई आधार मान्दा भारतमा ६० लाख नेपाली नागरिक भएको जबरजस्त प्रचारसित निकटको पनि साइनो देखिन्न ।

अब भारततर्फका जनगणनाका डाटा हेरौं । सन् २०११ को भारतको जनगणनाले भारतमा जम्माजम्मी २८ लाख ७१ हजार ७ सय ७९ नेपाली भाषा बोल्ने नागरिकहरू रहेको देखाउँछ ।

उल्लेख्य छ कि सिक्किम, दार्जिलिङ, पूर्वोत्तर भारत, उत्तराखण्ड तथा हिमाञ्चलका नेपालीभाषी बाहुल्य क्षेत्रहरूमा बसेका नेपाली मूलका भारतीयहरूको संख्या अत्यधिक छ । भारतीय गोर्खा नेपालीहरूका संगठनहरूले भारतमा भारतीय नेपालीहरूको संख्या एक करोडको हाराहारीमा रहेको बताएका छन् ।

भारत सरकारको जनगणना, भारतीय गोर्खा र नेपालीभाषी संगठनहरूको तथ्याङ्कलाई आधार मान्दा र नेपालको जनगणनालाई हेर्दा '६० लाख नेपाली नागरिकहरूले भारतमा रोजगार पाएका छन्' भन्ने कुरा कहीं पनि 'म्याच' गर्दैन ।

त्यसैले दुवैक साथ के भन्न सकिन्छ भने भारतमा ६० लाख नेपाली नागरिकहरू भएको दावी कपोलकल्पित दाबी हो, जो एउटा सुनियोजित उद्देश्यका साथ स्थापित गराइएको छ । यसका

पछाडि कुनै दस्तावेजी आधार छैन ।

बरु सत्य त यो हो कि सन् १९९१ को दशकदेखि नेपालको युवा जनसंख्या रोजगारीका लागि भारतबाहेकका मुलुकहरूमा ठूलो संख्यामा पुगेको छ ।

नेपालको जनगणनालाई आधार मान्दा र भारतका विभिन्न सहर प्रान्तहरूमा भएका नेपालीहरूको उपस्थिति हेर्दा दुवैक साथ के भन्न सकिन्छ भने भारतीय सेनामा भएका लगभग ४१ हजार नेपाली नागरिकहरूसहित रोजगारी र व्यापारका अन्य सबै क्षेत्रमा काम गरिरहेको नेपालीहरूको कुल योगफल ५ देखि ७ लाखको बीचमा रहेको देखिन्छ ।

त्योबाहेक त्यति नै संख्या हिमाञ्चल प्रदेशतिर स्याउ खेतीमा मजदुरी गर्न, धान तथा गहुँ खेतीको मौसममा पञ्जाबतिर मजदुरी गर्न, सडक निर्माणमा मजदुरको काम गर्नका लागि निश्चित अवधिका लागि आउने नेपालीहरूको संख्या रहेको देखा पर्दछ ।

यसरी आउने नेपालीहरू प्रायशः नेपालको सुदूर पश्चिमका नागरिकहरू हुने गर्दछन्, जो वर्षको आधा हिस्सा आफ्नो गाउँघरतिर र आधा हिस्सा भारतका हिमाञ्चल, कश्मीर, उत्तराखण्ड, सिक्किम, पञ्जाब आदि क्षेत्रमा आएर मजदुरी गरेर फर्किन्छन् ।

यसरी भारतमा रहेका 'अर्धस्थायी' र 'चलायमान' गरी दुईवटा श्रेणीमा भारत आउने नेपाली नागरिकहरूलाई विभाजन गर्न सकिन्छ । दुवैको संख्या ११ देखि १५ लाखभन्दा बढी रहेको देखिन्न ।

सन् १९५० सन्धिबारे अर्को भ्रम

भारत र नेपालमा फैलाइएको दोस्रो भ्रम हो- नेपाल भारतबीच सम्पन्न १९५० को सन्धिको धारा ५ अनुसार नेपाली नागरिकहरूलाई भारतमा स्वतन्त्रतापूर्वक हिँडुल गर्ने, रोजगारी गर्ने, व्यापार वा सम्पत्ति आर्जन गर्ने भारतीय नागरिकसरह अधिकार प्राप्त छ ।

भारतको चाहे काश्मीर होस् वा सिक्किम वा मध्यप्रदेश अथवा पूर्वोत्तर भारतका क्षेत्र वा राजधानी दिल्ली नै किन नहोस् भारतीय नागरिक भएरमात्रै व्यापारिक संस्था दर्ता गर्न सकिन्छ ।

तर, यो विशुद्ध भ्रम हो । यसमा सच्चाइको अलिकति पनि अंश छैन । सच्चाइ अर्कै छ । उदाहरणका लागि नेपालीहरूलाई स्वतन्त्रतापूर्वक भारतको सिक्किममा

जाने अधिकार छैन । पूर्वोत्तर भारतका विभिन्न राज्यमा जानका लागि 'इनर लाइन परमिट' वा 'रेस्ट्रिक्टेड एरिया परमिट'को आवश्यकता पर्दछ ।

अर्कोतिर, सरकारी नोकरीका लागि भारतीय नागरिक हुनुपर्ने अनिवार्य प्रावधान छ । भारतीय नागरिकमात्र भएर पुग्दैन, केन्द्र सरकारको जागिरबाहेक यदि कुनै प्रान्तमा दरबन्दी खुल्यो भने त्यस पदमा त्यही प्रान्तको मूल बासिन्दा मात्रै नियुक्त हुनुपर्ने अनिवार्य प्रावधान छ । यसअनुसार यदि मध्यप्रदेशमा शिक्षकको कुनै पदका लागि विज्ञापन खुल्छ भने हरियाणा राज्यको बासिन्दा त्यस पदका लागि योग्य हुँदैन ।

त्यसैले नेपाली नागरिकहरूले भारतीयसरह नोकरी गर्न पाएका छन् भन्नु सही होइन । यही कुरा व्यापार र सम्पत्ति आर्जन गर्ने विषयमा पनि लागु हुन्छ । भारतको चाहे काश्मीर होस् वा सिक्किम वा मध्यप्रदेश अथवा पूर्वोत्तर भारतका क्षेत्र वा राजधानी दिल्ली नै किन नहोस् भारतीय नागरिक भएरमात्रै व्यापारिक संस्था दर्ता गर्न सकिन्छ वा सम्पत्ति आफ्नो नाममा गराउन सकिन्छ ।

सिक्किम, जम्मू काश्मीर, हिमाचललगायत उत्तरपूर्वी भारतका राज्यहरूमा त घरजग्गा किन्नका लागि त्यसै प्रान्तको नागरिक (मूल बासिन्दा) हुनुपर्दछ । भारतीय नागरिक भएर पनि ऊ त्यो प्रान्तको बासिन्दा नभए उसले ती प्रान्तहरूमा सम्पत्ति किन्न पाउँदैन ।

भारतमा यदि विदेशी नागरिकको रूपमा उद्योग र व्यापारका लागि कम्पनी दर्ता गराउने हो भने विदेशी मुद्रा नियमन कानून, विदेशी लगानी नियन्त्रण गर्नेसम्बन्धी भारतका ऐन-कानून पालना गरेरमात्र व्यापार-वाणिज्य गर्न वा उद्योगहरू खोल्न पाइन्छ ।

सत्य के हो भने नेपालबाट भारत र भारतबाट नेपालमा ओहोर-दोहोर गर्दा भारतीय पुलिसहरूबाटै नेपालीहरू लुटिने र कुटिने, रेलमा परिचयपत्र वा नागरिकता मागेर सिदासादा नेपालीहरूलाई हैरान पार्ने घटनाहरूमा वर्षेनी हजारौं नेपालीहरू पीडित बन्ने गरेका छन् ।

त्यसैले नेपालीहरूलाई भारतमा व्यापार-व्यवसाय गर्ने, सम्पत्ति आर्जन गर्ने वा स्वतन्त्ररूपमा हिँडुल गर्ने स्वतन्त्रता छ भन्नुको कुनै तुक छैन । बरु त्यसको विपरीत सत्य के हो भने नेपालबाट भारत र भारतबाट नेपालमा ओहोरदोहोर गर्दा भारतीय

पुलिसहरूबाटै नेपालीहरू लुटिने र कुटिने, रेलमा परिचयपत्र वा नागरिकता मागेर सिदासादा नेपालीहरूलाई हैरान पार्ने घटनाहरूमा वर्षेनी हजारौं नेपालीहरू पीडित बन्ने गरेका छन् ।

तेस्रो भ्रमः नेपालको विकासमा भारतीय सहयोग

भारत - नेपाल सम्बन्धको सन्दर्भमा फैलाइएको तेस्रो भ्रम होः भारतले नेपालको विकासमा ठूलो योगदान पुर्‍याएको छ । भारतले वास्तवमा कति 'सहयोग' गरेको छ त नेपाललाई ?

भारतको सहयोगलाई ठोस् तथ्याङ्कमा मापन गर्दा देखिने तस्वीर यो हो कि भारतले नेपाललाई जति आर्थिक रूपमा विकास निर्माणका लागि वा शिक्षा, स्वास्थ्य आदि क्षेत्रमा जति सहयोग गर्दछ, त्योभन्दा कैयौं गुना बढी आम्दानी भारतले नेपालबाट प्राप्त गर्दछ । यसका केही उदाहरण हेरौं ।

नेपालसितको व्यापारमा भारतले खरबौं आम्दानी गर्दछ । वर्षेनी नेपालले भारतबाट औपचारिक बैकिङ्ग च्यानलबाट मात्र ५१ हजार करोडको आयात गर्दछ । त्यति नै परिणामको व्यापार गैरकानुनी माध्यमबाट भएको मान्ने हो भने भारतले नेपालसितको व्यापारमा मात्र वर्षको ११ हजार करोडभन्दा बढी मुनाफा आर्जन गर्दछ ।

भारतमा दसौं हजार विद्यार्थीहरू नेपालबाट उच्च शिक्षा आर्जनका लागि आउने गरेका छन् । भारतमा अध्ययन गर्ने विदेशी विद्यार्थीहरूमा नेपाल नै सबैभन्दा बढी विद्यार्थी पठाउने मुलुक हो । त्यसबाट भारतले गर्ने आम्दानी व्यापारबाट हुने आम्दानी भन्दा कम मान्न सकिन्न ।

त्यसै गरी दसौं हजार नेपालीहरू स्वास्थ्य उपचारका लागि वर्षेनी भारत आउने गरेका छन् । सम्भवतः भारतमा उपचार गराउने विदेशीहरूमध्ये नेपालबाट आउने बिरामीहरू नै सबैभन्दा बढी हुन्छन् । भारतका कासी, गया, बन्नीनाथ, केदारनाथ, रामेश्वर आदि स्थानमा आउने नेपाली धार्मिक पर्यटकहरूको ठूलो संख्या रहेको छ ।

महाकाली, कोशी र गण्डक नदीको ९१ प्रतिशतभन्दा बढी पानी भारतीय कृषि भूमि सिंचाइका लागि कैयौं दशकदेखि प्रयोग भइरहेको छ । त्यो पानीको मूल्यलाई पैसामा हिसाब गर्दा खरबौंको हिसाब पनि कम पर्दछ ।

भारतले नेपालसित अर्को महत्त्वपूर्ण लाभ सीमाबाट हासिल गरेको छ । भारत र

नेपालबीचको सीमा १८०० किलोमिटर लामो छ । कल्पना गरौं कि नेपाल पाकिस्तान भएको भए के हुन्थ्यो ?

पाकिस्तानको सीमामा र बंगलादेशको सीमामा पनि भारतले काँडेतार लगाएको छ । काँडेतारलगायत सीमामा सैनिकहरू तैनाथ गर्दा हुने खर्च प्रतिकिलोमिटर एक करोड डलर पर्न जान्छ । नेपाल भारतको मित्रराष्ट्र भएकोले उसले १८११ किलोमीटर लामो सीमामा न त तारबार लगाउनु परेको छ, न सीमाक्षकाका लागि सैनिकहरू नै उसले तैनाथी गर्नुपरेको छ ।

भारतले नेपालबाट सितैमा हासिल गरेको अर्को मुनाफा हो 'सिनरेज' बाट हुने आय । उल्लेख्य छ कि नेपाली मुद्रा भारतीय मुद्रासित 'बाँधिएको' छ ।

नेपालले वर्षेनी खर्बौंको भारतीय मुद्रा डलर तिरेर भारतसित किन्छ । यसरी खरीद गरिएको भारतीय मुद्राको कूल मूल्यबाट त्यति भारतीय रुपैयाँ छान्न लाग्ने लागत घटाउने हो भने 'जसलाई बैकिङ्ग शब्दावलीमा 'सिनरेज' भनिन्छ । त्यो सबै मुनाफा भारतको पोल्टामा जान्छ ।

अर्थात् नेपालले यदि मानौं, ५१ हजार करोड भारतीय मुद्रा भारतीय रिजर्व बैकबाट खरीद गर्दछ भने त्यो भारु छान्न लाग्ने लागत बाहेकको सबै मुनाफा भारतको पोल्टामा जान्छ । ५१ हजार करोड भारु छान्न एक हजार करोड लागत लाग्छ भने बाँकी ४९ हजार करोडको चोखो नाफा भारतीय रिजर्व बैकलाई हुन्छ ।

यस अतिरिक्त अर्को पनि एउटा महत्त्वपूर्ण क्षेत्र छ, त्यो के हो भने नेपालबाट भारतले सितैमा फाइदा लिएको । नेपालीहरू भारतीय सेनामा शताब्दियैदेखि छन् । शायद नेपाली फौज नभएको भए कश्मीर हैदरावाद यतिबेला भारतको भू-भाग हुने थिए वा थिएनन् यसै भन्न सकिन्न । नेपालीहरूले भारतको सीमाको रक्षाका लागि भारतीय फौजमा भर्ती भएर रगत बगाएको हिसाब पैसामा गर्न सकिन्न ।

विम्ब प्रयोग गरेर भन्नु पर्दा नेपालबाट भारतले एउटा विशाल सागरको जलराशी बराबरको सहयोग प्राप्त गरेको छ भने उसले नेपाललाई गर्ने सहयोग केही बाल्टी पानीमा मात्र सीमित छ ।

भारत - नेपाल सम्बन्धका आयामहरूलाई बुझ्न र सम्बन्धलाई राम्रो बनाउन नीति निर्माताहरूले उपरोक्त मुद्दाहरूलाई ध्यानमा राख्नु जरुरी छ ।

तेस्रो किपू कप त्याडमिन्टनमा सुरोज/दिनेश र दयाराम/राजु फाइनल प्रवेश

कीर्तिपुर । इन्द्रायणी परिवार क्लब र देवढोका व्याडमिन्टन समूहको संयुक्त आयोजनामा चालू खुला डवल प्रतियोगितामा राजु महर्जन/दयाराम डंगोल र सुरोज/दिनेशको जोडी फाइनलमा प्रवेश गरेको छ । बिहीबार भएको सेमिफाइनल खेलमा राजु महर्जन/दयाराम डंगोलको जोडीले नवीन महर्जन/श्याम महर्जनको जोडीलाई २१-१६ र २१-१५ ले र सुरोज/दिनेशको जोडीले अमरकुमार लावती/ शिवु महर्जनको जोडीलाई ११-२१, २१-१७ र २५-२३ ले पराजित गरी अन्तिम यात्रा तय गरेको हो ।

बुधबार भएको क्वाटर फाइनल खेलमा राजु महर्जन/दयाराम डंगोलको जोडीले शंकर महर्जन/ लक्ष्मीभक्त महर्जनको जोडीलाई २१-१५ र २१-१६ ले, नवीन महर्जन/ श्याम महर्जनको जोडीले काजी

काकी/सन्तोष श्रेष्ठको जोडीलाई ११-२१, २१-१९ र २१-०८ ले र अमरकुमार लावती/शिवु महर्जनको जोडीले देवेन्द्र राणा/आत्माराम वखतीको जोडीलाई २१-०९ र २१-१७ ले पराजित गरी अन्तिम चारमा प्रवेश गरेको हो । यस अघि मंगलबार सुरोज/दिनेशको जोडीले वाकओभर पाई सेमिफाइनलमा प्रवेश गरेको थियो ।

उपत्यकाका ३२ वटा टीम सहभागी रहेको सो प्रतियोगिता असोज १५ गते समापन हुने प्रतियोगिताका संयोजक शंकर महर्जनले सहिदलाई बताउनुभयो । प्रतियोगितामा प्रथम, द्वितीय र तृतीय हुनेले क्रमशः १० हजार, ७ हजार र ४/४ हजार सहित ट्रफी हात पार्ने छ । खेल कीर्तिपुर नगरपालिका वडा नं २ स्थित देवढोका व्याडमिन्टन कोर्टमा असोज ५ गते बाट सुरु भएको हो ।

बाघभैरव परिसर सफाई र दशैको शुभकामना

कीर्तिपुर । सामुदायिक सेवा केन्द्र कीर्तिपुर, कुलेश्वर र ट्याङ्गलाफाँटको संयुक्त आयोजनामा बाघभैरव मन्दिर परिसर सरसफाई कार्यक्रम बिहीबार सम्पन्न भयो ।

विभिन्न संघसंस्था, सरक्षाकर्मी, महिला समूहको सहभागितामा विहान सफाई कार्यक्रम भएको थियो ।

सफाई कार्यक्रम लगत्तै सामुदायिक सेवा केन्द्रले आफ्नो कार्यालय परिसर लायकूमा विजया दशमी २०७३, नेपाल सम्बत् १९३७ र तिहारको उपलक्ष्यमा शुभकामना आदानप्रदान कार्यक्रम भएको थियो ।

उपकुलपति प्रा.डा. हिरा बहादुर महर्जनको प्रमुख आतिथ्यमा भएको कार्यक्रममा वहाँले संविधान सभाबाट बनेको संविधान कार्यान्वयन गर्नु अपरिहार्य भन्दै संविधान संशोधन

गरेमा देश टुक्रिने सम्भावना रहेको पनि बताउनुभयो । केन्द्रको सफाई अभियान निरन्तर होस् भन्दै सानासाना टुक्रा कागज समेत टिप्ने गरेमा सहर सफा रहने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य नारायण महर्जनले पर्वको बेला सुरक्षा सर्तकता बढाएमा सबैले सुरक्षाको महसुस गर्न पाउने बताउँदै समाज र समुदायको हितमा केन्द्रले गरेको कार्यले जनमानसमा सकारात्मक धारणा रहेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा प्रहरी महानिरीक्षक मीन बहादुर लामा, महानगरीय प्रहरी वृत्तका डिएसपी प्रा.डा. मेख बहादुर खत्री, कीर्तिपुर नपाका वरिष्ठ लेखा अधिकृत सानुबाबु परियार, सामुदायिक प्रहरी

सेवा केन्द्र ट्याङ्गलाफाँटका अध्यक्ष मनोज थापा, कुलेश्वरका अध्यक्ष कपिलमुनी ज्ञवाली, कालिन्चोक भगवती गणका श्यामकाजी कुँवरलगायतले शुभकामना दिनुको साथै आ-आफ्नो मन्तव्य

राख्नुभएको थियो । सामुदायिक सेवा केन्द्र कीर्तिपुरका अध्यक्ष रविन्द्र बहादुर प्रधानको सभापतित्वमा भएको थियो । कार्यक्रममा सचिव वीरेन्द्र शाक्यले पनि बोल्नुभएको थियो ।

समाजसेवी माधवलाल महर्जन व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष

जनसेवा उच्च मावि पाँगाको व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षमा समाजसेवी, शिक्षाप्रेमी माधवलाल महर्जन अध्यक्षमा निर्वाचित हुनुभएको छ ।

असोज १० गते बसेको व्यवस्थापन समितिको बैठकले सर्वसम्मतिबाट माधवलाल महर्जनलाई चयन गरेको हो ।

असोज ८ गते बसेको अभिभावक शिक्षक भेलाको नयाँ शिक्षा नियमावली अनुसार विभिन्न क्षेत्रबाट

प्रतिनिधित्व हुने गरी सदस्यहरू निर्वाचित गरी व्यवस्थापन समिति गठन गरेको थियो ।

जसमा शिक्षाप्रेमी माधवलाल महर्जन, नगरपालिकाका प्रतिनिधि कृष्णभोला महर्जन, अभिभावकहरूमा डा. शोनीलाल शाह, निरु काकी, विद्या श्रेष्ठ, गणेश रसाइली, समाजसेवीबाट मेनुका महर्जन, शिक्षक प्रतिनिधि रामचन्द्र महर्जन, प्राचार्य नन्दकुमारी महर्जन रहनु भएको थियो ।

स्मरणीय छ, नयाँ शिक्षा नियमावलीमा यस अघि अभिभावक नै अध्यक्ष बन्नुपर्ने नियम संशोधन भएपछि प्रतिनिधित्व व्यक्तित्व मध्येबाट अध्यक्ष चयन गरेको थियो । शिक्षासेवी माधवलाल महर्जन २०४२ सालदेखि २०७२ सम्म अध्यक्षमा रही विद्यालय व्यवस्थापन समितिको नेतृत्व सम्हाल्नु भएको थियो ।

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मः
वि.सं. १९७८

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७३/६/११

स्व. दिलमाया डंगोल (महर्जन)

यस संस्थाका सदस्य एवं हाम्रा आत्मीय मित्र श्री अरुण डंगोलका हजुरआमा **श्रीमती दिलमाया डंगोल (महर्जन)**को ६५ वर्षको उमेरमा असामयिक निधन भएकोमा दिवंगत आत्माको चीर शान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं ।

यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनमा धैर्य धारण गर्ने शक्ति प्राप्त होस् भनी हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

दुर्कमान महर्जन
रमेश महर्जन (दथल)
किरण महर्जन
दीपकराज महर्जन
राम महर्जन
हरिशरण महर्जन
जनकराम महर्जन
हरिगोविन्द महर्जन

गोविन्द दास महर्जन
मधुकर महर्जन
नन्द कुमार महर्जन
प्रदीप मान महर्जन
प्रदीप महर्जन
शेखर सिंह महर्जन
राजेन्द्र श्रेष्ठ
रमेश महर्जन (कल)

कृष्ण महर्जन (खाचो)
कृष्णभोला महर्जन
कृष्णप्रसाद महर्जन
आमन्त्रित
शान्तराम महर्जन
श्यामकुमार महर्जन
रामभोला महर्जन

स्वेष्ट परिवार

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मः
वि.सं. १९७८

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७३/६/११

स्व. दिलमाया डंगोल (महर्जन)

यस विद्यालयका संस्थापक स्व. लोक बहादुर डंगोलका श्रीमती, विद्यालयका भूप विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्य श्री शंकर डंगोलका ममतामयी आमा तथा विद्यालयका प्राइमरी इन्चार्ज (शिक्षक) श्रीमती अमिता डंगोलका हजुरआमा **श्रीमती दिलमाया डंगोल (महर्जन)**को ६५ वर्षको उमेरमा आकस्मिक निधन भएकोमा दिवंगत आत्माको चीर शान्तिको कामना गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं ।

यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनमा धैर्य धारण गर्ने शक्ति प्राप्त होस् भनी हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

जनसेवा माध्यामिक विद्यालय

परिवार

सोफेसद्वारा छात्रवृत्ति प्रदान

कीर्तिपुर । शारीरिक शिक्षा तथा खेलकुद समाज (सोफेस) नेपालको तेह्रौं वार्षिक साधारण सभा गोरखनाथ मावि परिसरमा शनिबार सम्पन्न भयो ।

प्रमुख अतिथि माइक्रोटेक एम एण्ड ई कम्पनीका प्रबन्धक ई. दुर्कमान महर्जनले सामुदायिक विद्यालयहरू जनसेवा उमावि, कीर्तिपुर मावि र गोरखनाथ माविका स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षा लिई अध्ययनरत ५/५ जना विद्यार्थीहरूलाई खेलकुद सामग्री वितरण गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा प्रमुख अतिथि ई. महर्जनले शारीरिक रूपमा स्वास्थ्य नभईकन अध्ययन बलियो नहुने भएकोले खेलकुद र अध्ययनलाई निरन्तरता दिनुपर्ने बताउनुभयो । सोफेस नेपालद्वारा हरेक वर्ष विभिन्न विद्यालयमा खेलकुद र शिक्षामा प्रगति

गर्न छात्रवृत्ति र खेलकुद सामग्री वितरणले थप टेवा मिलेको बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा सभापति एवं सोफेसका अध्यक्ष प्रा.डा. रामकृष्ण महर्जनले स्वास्थ्य राम्रो बनाउन मादक पदार्थ त्यागनुपर्ने र सन्तुलित भोजन खान सल्लाह दिँदै विद्यार्थीहरू भविष्यका कर्णधार हुन भन्नुभयो । वहाँले सोफेसद्वारा विद्यालयस्तरीय टेबुलटेनिस प्रतियोगिताको निरन्तरता, सोफेस स्मारिका प्रकाशन योजना अन्तर्गत गतिविधि भैरहेको जानकारी गर्दै संस्थाका ९ लाख रूपैयाँ कोष रहेको पनि बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि ई. महर्जनलाई संस्थाका सल्लाहकार प्रा.डा. हुम बहादुर बरुवालले मायाको चिनो प्रदान गर्नुभएको थियो ।

बालकुमारी माविमा नयाँ व्यवस्थापन समिति

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर वडा नं. १२ स्थित बालकुमारी माध्यमिक विद्यालयमा नयाँ विद्यालय संचालक समिति गठन गरेको छ ।

असोज ८ गते बसेको अभिभावक, भेलाबाट बालकुमारी माविमा हिमाल कार्कीको

अध्यक्षतामा ९ सदस्यीय विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरियो । जसमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक श्रीकुमार राजयमाभी सदस्य सचिव, अन्य सदस्यहरूमा आङ्ग्रे शेर्पा, राजकुमार भट्टराई, मीना घर्ती, कामी ग्यास्मो र जनार्दन बस्नेत रहेका छन् ।

बाघभैरव ज्येष्ठ नागरिक समाजद्वारा वृक्षारोपण

कीर्तिपुर । बाघभैरव ज्येष्ठ नागरिक समाज कीर्तिपुरले असोज ८ गते चोभार आदिनाथ मन्दिर परिसरका आसपासका खाली जग्गामा वृक्षारोपण गरेका छन् ।

आदिनाथ मन्दिर धार्मिक स्थल र मर्मिङ्ग वाक गर्नेहरूको गन्तव्य स्थल भएकोले वातावरण स्वच्छ राख्न वृक्षारोपण

गरेको समाजका अध्यक्ष निलकण्ठ अमात्यले सहिदलाई बताउनुभयो ।

वृक्षारोपण कार्यक्रममा स्थानीय आदिनाथ सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति, स्थानीय युवा, जागरुक महिला समूह र कालिन्चोक भगवती गणका प्रतिनिधिहरूको व्यापक सहभागिता रहेको थियो ।

किन हुन्छ पिनास ?

डा. दीपेन्द्र श्रेष्ठ

नाक कान घाँटी विशेषज्ञ, नर्भिक अस्पताल

पिनासलाई मेडिकल शब्दावलीमा 'साईनो साईटोसिस' भनिन्छ । साईनसमा संक्रमण हुनुलाई हामीले 'साईनो साईटोसिस' भन्छौं र त्यसैलाई बोलीचालीको भाषामा पिनास भनिन्छ । हाम्रो टाउकोको खप्परमा चार जोडा हावाका थैला हुन्छन् । त्यसलाई हामीले 'एयर फिल्ड क्याभिटीज' भन्छौं । ती थैलाहरूले हाम्रो टाउकोलाई सन्तुलित बनाउने, आवाजलाई स्वरुप दिने काम गरिरहेका हुन्छन् । ती चारवटै थैलाको मुख हाम्रो नाकनिर हुन्छ । जसलाई हामी 'मिडिल मिएट्स' भन्छौं । त्यसमा तीनवटा चेम्बर हुन्छन् । तलको चेम्बरलाई इन्फेरियर मिएट्स, बीचकोलाई मिडिल मिएट्स र माथि पट्टिकोलाई सुपेरियर मिएट्स भनेर चिनिन्छ । नाकको भित्रपट्टि भएको प्वालले भेन्टिलेसन गर्ने, त्यसले बाहिरी वातावरण र टाउकोभित्रको हावाको चाप पनि सन्तुलित गर्ने काम गर्छ । त्यसकै योगदानस्वरुप हामीले टाउको ठाडो बनाउनेदेखि आवाज निकाल्ने सम्मको काम गर्न सक्छौं । टाउकोबाट निस्कासन हुने पदार्थ पनि नाकको प्वालबाट बाहिर निस्कन्छ । नाकको भित्री भाग अर्थात् साईनसमा कुनै कारणले इन्फेक्सन भयो भने हामीले त्यसलाई साईनोसाईटिस वा पिनास भनेर बुझ्छौं । नाकमा संक्रमित भएमा त्यसले राम्रोसँग काम गर्न सक्दैन । त्यसमा पिप जम्मा हुन थाल्छ, नाकभित्रको प्वालबाट निस्कासन हुने फोहोर पदार्थ अवरुद्ध हुन्छ । बाहिरी वातावरण र टाउको भित्रको हावाको सन्तुलन हुन नपाएपछि टाउको दुख्ने हुन्छ । नेपाली समाजमा पिनास साभ्वा समस्याको रूपमा देखा परेको छ । प्रायः सबै मानिसहरू पिनाससँग परिचित छन् । पिनास भन्ने शब्द नेपाली समाजमा ज्यादा गलत रूपमा प्रयोग हुने शब्द पनि हो । धेरै मानिसले टाउको दुख्नासाथ पिनास भइहाल्यो भन्थान्छन् । पिनास भयो भनेर डराएर आउने धेरैको स्वास्थ्य परीक्षण गर्दा पिनास

नभएको भेटिएको छ । मानिसले लामो समयदेखि टाउको दुख्थो भनेर बस्छन् र त्यसलाई नै पिनास भयो भनेर भ्रम पालिरहेका हुन्छन् । धेरै मानिसलाई पिनासबारे सही जानकारी छैन । पिनास दुई किसिमका हुन्छन् । एउटालाई 'एक्यूट साईनोसाईटिस' र अर्कोलाई 'क्रोनिक साईनोसाईटिस' भनिन्छ । एक्यूट साईनोसाईटिस सामान्य खालको पिनास हो । चार हप्तासम्मको पिनासलाई यो रूपमा चिनिन्छ । चार हप्तादेखि ३ महिनासम्मको लागि 'सब-एक्यूट' वा 'सब-क्लिनिकल साईनोसाईटिस' भन्ने गरिन्छ । तीन महिनाभन्दा बढी भएमा त्यस्तो पिनासलाई 'क्रोनिक साईनोसाईटिस' भन्ने चलन छ । 'एक्यूट साईनोसाईटिस'को मुख्य कारण रुघा वा भाईरल इन्फेक्सन नै हो । एक्यूट साईनोसाईटिस लामो समयसम्म रहेमा वा बल्किद्वै गएमा त्यसले 'क्रोनिक साईनोसाईटोसिस'को रूप धारण गर्छ । एलर्जी लगायतका कारणले पनि इन्फेक्सन हुने समस्या रहन्छ । एलर्जी, रुघाखोकी लामो समयसम्म रहेमा क्रोनिकस पिनास बन्ने देखिन्छ । लामो समयसम्म उपचार नभएमा यस्तो जटिलता देखापर्न सक्छ । कतिपय व्यक्तिको भने शारीरिक संरचनामा नै समस्या हुन्छ । कसैको नाकको प्वाल सानो हुन्छ, कसैको हड्डी बागिएको हुन्छ । बनाबटको विविधता वा जटिलताले पनि कतिपय व्यक्ति बारम्बार 'क्रोनिक साईनो साईटोसिस'को समस्या भेलिरहेका हुन्छन् । पिनास लामो समयसम्म रह्यो भने विभिन्न अप्ठेरोपन र शारीरिक समस्या देखापर्छ । नाक बन्द हुने, घाँटी खसखस हुने, खोकी लाग्ने, घाँटीमा जटिलता आउने लगायतका समस्या देखा पर्छन् । यस्तो अवस्थामा सबैमा एकै खालको समस्या नदेखिन पनि सक्छ । नाक बन्द हुने, नाकबाट बाक्लो र पहेलो सिसँगान आउने, बासना थाहा नहुने अर्थात् सुँच्ने शक्ति हराउने हुन्छ । समयमै उपचार नभएमा स्थिति

थप जटिलतातिर जाने देखिन्छ । आँखा सुनिने, आँखाको वरपर र तल्लो भाग सुनिने हुन्छ । कतिपयमा त्यसको असर दिमागसम्म पुग्न सक्छ । पिनासका कारण आँखाको बाहिरी भागका साथै आई-भल्भ सुनिने हुन्छ । आँखाभित्र पनि इन्फेक्सन हुने र पिप जम्न सक्छ । दिमागको बाहिरी भागमा पिप जम्ने खतरा पनि पिनासले निम्त्याउँछ । मेनेन्जाइटिस हुने र दिमागको भित्र भागमा पिप जम्मा भएर बिरामीको मृत्यु हुनेसम्मको खतरा पिनासबाट हुनसक्छ । नियमित रूपमा स्वास्थ्यको ख्याल नगर्ने, बारम्बार एलर्जीको समस्या बेहोरिईरहने लगायतलाई पिनासको समस्या देखिन्छ । नाकको संरचनामा समस्या भएको, बारम्बार रुघा लागिरहने मानिसलाई पनि समस्या हुन्छ । सास फेर्न गाह्रो हुनेगरी नाकमा मासु पलाएको व्यक्ति पनि बारम्बार पिनासबाट पीडित हुने सम्भावना रहन्छ । अवस्था हेरेर पिनासको उपचार प्रक्रिया पनि फरक फरक हुन्छ । 'एक्यूट साईनोसाईटिस' भनिने सामान्य खालको पिनास विना उपचार नै निको हुनसक्छ । त्यसका लागि एन्टिबायोटिक पनि जरुरी पर्दैन । दुई हप्तासम्म पिनास भएमा र त्यसपछि निरन्तर समस्या देखिए पैनकिलर, तातो पानीको बाफ दिने लगायतका काम गरेर निको पार्न सकिन्छ । तुरुन्त एन्टिबायोटिक दिनपर्छ भन्ने छैन । तर डाक्टरकोमा आएपछि एन्टिबायोटिक दिने चलन छ । औषधिले, चिसोबाट जोगिने प्रयास र शरीरलाई तातो राख्ने उपायले सामान्य पिनास निको पार्न सकिन्छ । पिनासले जटिल रूप धारण गरेको छ भने औषधिले निको पार्न सकिन्छ । केही बिरामीलाई अवस्था हेरि पिनास सफा गर्ने विधि पनि अपनाउनुपर्ने हुन्छ । सुईबाट पानी फ्याँकेर पनि नाकको भित्री भाग सफा गर्ने अर्को उपाय छ । तर अचेल त्यो अभ्यास निकै कम प्रचलनमा छ । कतिपय अवस्थामा

बिरामीलाई 'सर्जिकल इन्टरभेन्सन' गर्नपर्ने हुन्छ । नाकभित्रको मासुको म्यूकोजा मोटो भएको बिरामीलाई पनि सर्जिकल उपचार आवश्यक हुन्छ र अपरेसन/इण्डोस्कोपिक साईनो सर्जरी गर्नुपर्ने हुन्छ । पछिल्लो समय 'फडसनल इण्डोस्कोपिक साईनोसर्जरी(फेस) र बेलुन साईनोप्लाष्टि पनि प्रचलनमा आउँदैछन् । कतिपय बिरामीको हकमा भने बारम्बार पिनास हुनुको कारण खोज्नुपर्ने हुन्छ । नाकभित्र मासु भए हटाउने, बाडगो हड्डी भए सोझ्याउने लगायतका काम गरेर पनि उपचार गर्नुपर्ने हुन्छ । पिनास जुनसुकै उमेर, लिंगका मानिसलाई पनि हुनसक्छ । तर बालबालिकामा पिनास भए छिटो जटिलता हुने खतरा रहन्छ । पिनास र भ्रम हाम्रो समाजमा पिनास हुनासाथ फारफुक गर्नुमा ज्यादा विश्वास गरिन्छ । अस्पतालमा आउने बिरामीमध्ये कतिपयहरू फारफुकबाट निको नभएपछि आउनेहरू छन् नाकमा जे समस्या भएपनि पिनास भन्ने अचलन छ । कतिपय रोगहरू निश्चित समयपछि आफैँ निको हुन्छ । बिरामीहरू अतिरिक्त फारफुक गर्ने र धामीलाई देखाउन जाने गर्छन् । तर निश्चित समयपछि सामान्य खालको पिनास आफैँ निको भएको भेटिन्छ । त्यसले गर्दा अनावश्यक रूपमा धामीभर्नाक्रीले जस पाइरहेका हुन्छन् । फारफुक गनहरूले पनि पिनास फारेको भनेर विश्वासमा पार्ने अनेक काम गर्ने चलन छ । त्यसको कुनै भरपर्दो आधार छैन ।

पिनासका लक्षण

नाक बन्द हुने, टाउको दुख्ने, आँखाको अगाडि र तलको भाग दुख्ने, नाकको छेउछाउमा दुख्ने, बिहानको समयमा टाउको बढी दुख्ने, सुँच्ने शक्ति कमजोर हुने, नाकबाट सास फेर्न नमिल्ने, कहिलेकाँही नाकबाट रगत मिसिएको सिसँगान बग्ने, आदि ।

—स्वास्थ्य खबरपत्रिका

दोस्रो किर्तिपुर औद्योगिक, सांस्कृतिक, पर्यटन तथा व्यापार मेला २०७३

स्थान : नयाँ बजार, किर्तिपुर

मिति: २०७३ आश्विन १३ देखि २३ सम्म

नृत्य प्रतियोगिता

आयोजक:

नयाँ बजार क्लब

औद्योगिक शान्ति नेपाल संस्था

सहयोगी

CNNE news.com